

Inleiding

Internet is voor literatuuronderwijs een prachtig middel. Je kunt er op verschillende manieren gebruik van maken; als informatiebron, als naslagwerk, als medium om zoekwerk te verrichten. Er is inderdaad veel te vinden, maar voor het literatuuronderwijs kan Internet veel meer zijn dan een encyclopedie of bibliotheek. Dat houdt verband met de verschillende manieren waarop Internet in het literatuuronderwijs gebruikt kan worden. Hieronder wil ik enkele benaderingswijzen bespreken en daar voorbeelden bij geven (1). Dit artikel wil ik besluiten met een concreet lesvoorbeeld van Internetgebruik in de klas (zie bijlage 1).

1 De basisbenadering: Internet als informatiepakhuis

Er is via Internet heel veel informatie beschikbaar gekomen. We kunnen dat bij literatuuronderwijs op verschillende manieren gebruiken: het verzamelen van biografische gegevens rondom auteurs, het vinden van uittreksels, leesverslagen en recensies. Of het doorspitten van de on line catalogi van bibliotheken als je op zoek bent naar romans van een bepaalde auteur. Onderwijskundig gezien is dit de laagste trap van Internetgebruik: je wil iets weten en je zoekt het op. Veel Internetgebruik op scholen is van deze orde. Leerlingen moeten voor hun literatuurlijsten nog weten in welk jaar Joost Zwagerman geboren is, bij welke uitgeverij 'De Buitenvrouw' verschenen is en oh ja, in welk jaar de 1^e druk ook al weer verschenen is.

Toch neemt dat niet weg dat de hoeveelheid beschikbare informatie enorm is en dat de kwaliteit van het gebodene steeds beter wordt. Leerlingen kunnen voorbereidend werk voor leestaken vanuit het leslokaal verrichten. Daarbij denk ik aan het selecteren van titels en auteurs voor hun leeslijst, het zich inlezen in achtergronden van bepaalde genres, stromingen of perioden, het in beeld brengen van welke titels je op welke plekken kunt lenen of bestellen. Hieronder enkele pagina's in de categorie "naslag".

- www.Letteren.nl Bevat allerlei informatie op het vlak van de Neerlandistiek, dus ook literatuur.
- www.Schrijversnet.nl Vooral moderne Nederlandse schrijvers, biografieën.
- <http://www.dbnl.org> De "digitale bibliotheek der Nederlandse letteren". Méér auteurs, maar minder diepgang dan beide voorgaande pagina's. Deze pagina is nog in opbouw, dus kijk regelmatig!
- www.lezen.nl De Internetpagina van de Stichting Lezen.
- www.Konbib.nl De pagina van de Koninklijke bibliotheek Den Haag. Toegang tot de catalogi.

- <http://users.pandora.be/louis.jacobs> Speciaal opgezette webpagina voor Vlaamse auteurs.
- http://www.digischool.nl/ne/ne_best.htm = boekverslagen van scholieren.
- www.Xs4all.nl/~spinoza/vakken/boeken.html = boekverslagen van scholieren.
- <http://www.scholieren.com/> Zoals de naam al een beetje aangeeft zal deze site een hangplek op Internet gaan worden voor scholieren uit Nederland en Vlaanderen. Hier vindt men uittreksels met een 'kwaliteitsindex'.
- <http://www.okidoki.com/homework/> Bevat boekverslagen, werkstukken, scripties, spreekbeurten.
- De site V-O-O-R-W-E-R-K op <http://come.to/nederland>, geeft een overzichtelijk rijtje links naar een ontelbare hoeveelheid uittreksels.

Als naslag op literatuur zijn de scholierensites van weinig waarde. De kwaliteit van de meeste boekverslagen is matig en de meeste sites kopiëren elkaars bestanden. Mijn advies is: je moet de informatie van deze pagina's alleen (laten) gebruiken met een gestructureerde vergelijkingsopdracht.

2 Internet als plaats waarbij je onderwijs kunt maken

Van een hogere orde is de benadering van Internet als plaats waarbij je onderwijs kunt maken. Dat vraagt wel om een intensieve selectie van Internetadressen, maar de oogst die het op kan leveren in de lessen maakt vaak dat de investering lonend is. Het kan zijn dat je webpagina's treft die helemaal niet gemaakt zijn voor het onderwijs, maar die je met enige creativiteit goed kunt inzetten voor lessen.

Voorbeelden zijn webpagina's van leeskringen, waar literatuurliefebbers de boeken bespreken die zij gelezen hebben. Deze lezers bespreken de boeken vaak in een veel natuurlijker toon dan de beroepsrecensenten.

Een andere ingang vormen de webadressen van uitgeverijen en boekhandels, waar boeken om commerciële redenen altijd positief beschreven worden. Voor leerlingen is dat, als zij een boekenlijst moeten samenstellen, vaak leuker en meer inspirerend dan de scherpe snede van de literatuurkritiek.

Op enkele Internetpagina's van boekhandel en uitgeverij kunnen lezers recensies inzenden. Afhankelijk van de titels die men in het voetlicht wil stellen is het mogelijk dat ook leerlingen hun recensie via e-mail insturen.

Veel collega's kijken fronsend bij de aanschouwing van de lijsten met boekverslagen die elke scholier in 10 seconden kan 'downloaden' van Internet. Zo kom je toch niet meer aan lezen toe?

Laat leerlingen die webpagina's niet *misbruiken*, maar *gebruiken*. Laat ze bij een bekend boek vijf boekverslagen ophalen en die onderling vergelijken. Laat ze een keuze maken en die verantwoorden: waarom is het ene boekverslag beter dan het andere? Welk boekverslag (of welke delen van de verschillende boekverslagen) komen het meest overeen met jouw leeservaring? Stel met (verantwoord) knippen en plakken jouw eigen versie van een boekverslag samen in maximaal 500 woorden.

Een dergelijke benadering daagt leerlingen uit tot nadenken, selecteren en zelf produceren.

- Van grote klasse is nog steeds het Laurens Janszoon Coster Project op: <http://www.dds.nl/~ljcoster>. Op deze webpagina wordt klassieke Nederlandse literatuur beschikbaar gemaakt voor een breed publiek. Gestaag vindt er uitbreiding plaats. Al het werk van Joost van den Vondel is nu te raadplegen. De jongste aanwinst is een verzameling gedichten van Nicolaas Beets, met toelichtingen en achtergrondinformatie. Bij uitstek toepasbaar in lessen literatuurgeschiedenis. Goede lesplannen zijn dan noodzakelijk.
- Het internationale initiatief Webquest is een ware uitdaging voor de docent die verder wil met Internet. Webquest biedt een vast sjabloon voor leertaken. Vaste elementen zijn bijvoorbeeld: Doel van de quest, taakomschrijving, taakverdeling, werkplan, bruikbare bronnen op Internet, vorm van het eindproduct. Docenten die Webquests samengesteld hebben, laten deze achter op de Internetpagina, met een aanduiding voor welke leeftijdsgroep de quest geschikt is. Zie bijvoorbeeld <http://edweb.sdsu.edu/webquest/9-12matrix.html>. Wereldwijd kunnen leerlingen webquests kiezen en uitvoeren. In veel gevallen komen de producten van het leerlingenwerk, via de webpagina van hun school, weer via Internet beschikbaar.
- Voorbeelden hierbij zijn een webquest rond mythologische figuren op: <http://sites.netscape.net/amywehrman/mywebquest.htm> en een goed verzorgde webquest rond Anne Frank: <http://www.fsu.edu/~CandI/ENGLISH/fsuwebquest3/annef.htm>
- Geweldig mooi vond ik zelf de Internetpagina van de Anne Frank stichting. Een virtuele rondgang door Het Achterhuis en toegang tot documentatie rond het leven van Anne Frank. De moeite waard om er zelf een les bij samen te stellen! Het dagboek van Anne Frank is immers een van de meest gelezen boeken ter wereld. www.annefrank.nl
- Ook een aardige vondst: de literaire wandeling door Utrecht aan de hand van fragmenten van de schrijver A. Alberts. <http://web.inter.nl.net/hcc/Her.Jansen/wandel.htm> De wandeling is zorgvuldig voorzien van een plattegrond en een routebeschrijving, afgewisseld met tekstfragmenten. Toch kun je leerlingen er niet zomaar op afsturen. Een goed lesplan moet een dergelijke mogelijkheid in goede banen leiden. Wie pakt deze handschoen eens op?
- Op jeugdliteratuur richt zich www.goudenmuis.nl. Elke maand staat er een andere jeugdboekenauteur in het zonnetje. Regelmatig kunnen kinderen meeschrijven aan een jeugdboek.
- Leesclubs en literaire kringen vind je op www.boekweb.com. Je kunt lezen in en reageren op meningen over gelezen titels.
- www.Letmus.nl = Letterkundig Museum, den Haag. Een bezoek aan dit museum is de moeite waard. Regelmatig speciale thematentoonstellingen. In de klas kun je een excursie naar het Letterkundig Museum goed voorbereiden door gebruik te maken van deze webpagina.
- www.nblc.nl = biblioweb, landelijke bibliotheek en leatuurcentrum. Informatie over schrijvers en boeken. Van hieruit doorklikken naar de bibliotheek in de eigen buurt. Zeer geschikt om in lessen te laten oefenen met zoekopdrachten op thema, op titel, op auteur etc. Ook: kijken of bepaalde boek in huis zijn. Onderzoeken of je on line boeken kunt reserveren etc.
- www.Biblioservice.nl = groep bibliotheken buiten het nblc. Ook hier: virtuele bibliotheek. Veel aandacht voor scholieren: werkstukken, uittreksels etc.

- www.nbd.nl = Nederlands bibliotheek diensten. Mogelijkheid voor leerlingen om vragen achter te laten. Antwoord via e-mail. Servicegerichte dienst met aandacht voor het onderwijs.
- <http://meander italics.net/> = poëzie, zondagsdichters, literatuur met kleine "I". Mogelijkheid voor leerlingen om hun beste werk in te zenden.
Aan het werk in de klas met het Nederlandse volkslied? Niet alleen de bekende eerste twee coupletten, maar eens helemaal, met tekst & uitleg. Ga snel naar:
<http://www.wilhelmus.nl/>
- www.vpro.nl/data/laat/materiaal/zeeman-boeken.shtml = Boeken besproken bij Michael Zeeman.
- <http://www.groene.nl/search/search.html> - zoekpagina van tijdschrift De Groene Amsterdammer. Met trefwoord 'recensie' worden de literaire recensies beschikbaar.

N.B. De zoekmachines van Internet kijken niet in de archieven van de dagbladen en tijdschriften. Die moet je dus altijd apart nalopen!

- <http://194.7.253.55/dsbdsl.html> = De Standaard der letteren, literatuurrecensies uit De Standaard. Kwalitatief goede recensies. Te gebruiken als voorbeeldmateriaal voor bovenbouwleerlingen. Of vergelijkingsopdracht. Vergelijk een recensie uit een Nederlandse krant met een recensie uit De Standaard over hetzelfde boek.
 - www.Trouw.nl De literaire recensies zijn ondergebracht in één van de dossiers.
 - www.lemniscat.nl = bijv. jeugdliteratuur (beperkte info)
 - www.schrijversnet.nl/bulkboek = voor scholieren
 - De grote uitgeverijen zijn te benaderen via www.letteren.nl of via www.boekweb.com
- Actief als e-commerce (on line selecteren en bestellen) op Internet zijn:
- www.Proxis.be
 - www.Boeknet.nl
 - www.bol.com
 - www.amazon.com

Auteurs

Steeds meer auteurs hebben een eigen Internetpagina. Dergelijke pagina's nodigen soms uit om er lessen of werkbladen bij te maken.

Tim Krabbé doet geen lezingen en interviews meer. Daartegenover stelt hij dat hij zijn website up to date houdt. Lezers (dus ook leerlingen) hebben de mogelijkheid om vragen te stellen en via e-mail antwoord te krijgen. Vragen en antwoorden worden toegevoegd aan website. Interessant is bijvoorbeeld: "Hoe kwam 'het gouden ei' tot stand?" Leerlingen moeten Tim Krabbé echter geen vragen opsturen die al in zijn FAQ-lijst (Frequently Asked Questions) beantwoord zijn! Webpagina: <http://www.xs4all.nl/~timkr/tim.html>

Inmiddels zijn zo'n veertig auteurs actief op Internet. Bij de één kun je voorpublicaties lezen van te verschijnen romans, bij de ander kun je je stem uitbrengen op één van de twee varianten van een mogelijk einde van een hoofdstuk, bij een derde word je uitgenodigd om mee te schrijven aan een Internetroman.

- Opmerkelijk is wat dat betreft de pagina van Stephen Sanders: <http://www.liefde-is-voor-vrouwen.nl/defaultb.htm>. Kortom: de grens tussen lezen en schrijven wordt geslecht!
 - <http://www.xs4all.nl/~kspaink/> = Karin Spaink
 - <http://www.xs4all.nl/~mmoring/> = Marcel Möring
 - www.grunberg.nl = Aron Grunberg.
 - Van de volgende auteurs vermeld ik alleen even de naam. De pagina's zijn snel bereikbaar via <http://literatuur.pagina.nl>: Mark van Andel, Marion Bloem, Jeroen Brouwers, Herman Brusselmans, Don Duyns, Ronald Giphart, Ruben van Gogh, Freek de Jonge, Robert Haasnoot, Diana Ozon, Jolanda Pikkaart, Marc van Rossum Du Chattel, P.F. Thomése.
- Vele anderen zullen hen volgen!

Genres

- VN detective en thrillergids: <http://www.liacs.nl/home/kosters/vnst.html>
- Hopla sprookjessite <http://www.xs4all.nl/~onnoz/hopla/index.html>, of in het Engels: Fairy tales, origins and evolution: <http://easyweb.easynet.co.uk/~cdaae/fairy>

Internationaal

- <http://www.books-on-line.com> = the on-line books page. Toegangspoort tot wereldwijde bibliotheek van digitale boeken.
- Book Lovers. Literatuur uit vele landen: <http://www.xs4all.nl/~pwessel/country.html>
 - Middeleeuwen: Het prachtige medieval resource book: www.fordham.edu/halsall/sbook2.html
 - In deze richting ook aan te bevelen: Drie bloemlezingen: middeleeuwen, Renaissance en 17e eeuw: <http://www.luminarium.org/lumina.htm>

Verfilmde literatuur

Vaak is de verfilming van een boek voor scholieren een goede toegang tot literatuur. Vraag bijvoorbeeld aan leerlingen om bij één titel eerst de film te zien en daarna het boek te lezen, en draai dat bij de volgende titel eens om: lees eerst het boek en kijk daarna de verfilming. Welke consequenties heeft de volgorde van consumeren voor je waardering van boek respectievelijk film? Wat betekent het voor je fantasie?

- Pagina's bij dit thema zijn bijvoorbeeld: www.Pi.net/movie/algemeen/literatuur.html en <http://comcom.kub.nl/f&cl/>

Klassieken

- Mythes en legendes, inclusief "gothic horror" en fantasy
[Http://pubpages.unh.edu/~cbsiren](http://pubpages.unh.edu/~cbsiren)

- Groot van opzet en omvang is "The mythology project" op: <http://www.princeton.edu/~rhwebb/myth.html>
- Voor het zoeken naar digitale klassieke literatuur is er op Internet een index: <http://classics.mit.edu/index.html>
- Een andere koffer met klassieken is te vinden op het "Armarius Labyrinthi: Labyrinth Latin Bookcase": <http://www.georgetown.edu/labyrinth/library/latin/latin-lib.html>
- Het "Perseus Project" is een gestaag groeiende digitale bibliotheek voor iedereen die de antieke cultuur bestudeert. Teksten en vertalingen, geïllustreerde catalogi, essays etc. Circa 70 musea en wetenschappelijke instellingen werken samen aan dit project! <http://www.perseus.tufts.edu/>

Engels

- Alles over Shakespeare: <http://the-thech.mit.edu/shakespeare/works.html>
- Koning Arthur. De naam weerklinkt luid door de eeuwen, rijke beelden van mystiek en macht, ridderschap en romantiek. Maar heeft hij echt bestaan? <http://dit.is/king-arthur>
- <http://rodent.lib.rochester.edu/camelot/cphome.stm> = camelot project, verzameling teksten rond de Arthur-legende.
- Daniel Defoe's roman Robinson Crusoe (1719), een klassiek werk uit de Europese literatuur en een prototype van een romangenre, is in de loop van de eeuwen tot een ware mythe uitgegroeid. <http://dewey.rug.ac.be/newfriday/fridaynewhomen.html>
- The IPL Online Literary Criticism Collection bevat recensies en biografische informatie over Britse en Amerikaanse auteurs. <http://www.ipl.org/ref/litcrit/>
- Internetbronnen voor het Engelstalig cultuurgebied, samengesteld door vakreferent van de Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam <http://www.uba.uva.nl/nl/digitale-bib/engels/index.html>

Frans

Jules Verne boeken zijn on line te lezen, soms alleen tekst. Soms met plaatjes (de originele gravures!) www.Julesverne.com en <http://www.fys.ruu.nl/~gdevries/verne/verne.html>

3 Internet als plaats waar je onderwijs kunt ophalen

Op veel plaatsen op Internet wordt getimmerd en gesleuteld aan literatuuronderwijs. Doe je voordeel met het pionierswerk van collega-docenten, bibliotheken en educatieve diensten. Internet kan bouwstenen aanleveren voor literatuuronderwijs. Combinatie van boeken uit de bibliotheek, leermiddelen uit een literatuurmethode en onderdelen via Internet kunnen leiden tot een leersituatie die rijk is aan middelen en materialen.

Nu steeds meer scholen een eigen webpagina hebben waarop zij voor hun leerlingen lesmaterialen en opdrachten beschikbaar stellen, is er voor literatuur ook meer te vinden. Zo zijn er complete syllabi voor literatuurgeschiedenis te vinden, sets met opdrachten rond literatuur van de verschillende perioden, bladen met instructies voor het schrijven van leesverslagen en voorbeelden van praktische opdrachten voor literatuur.

Mogelijkheden:

On line woordenboeken kunnen gebruikt worden bij het lezen van literatuur voor MVT, voor het Fries, het Haags en binnen de kortste keren ook voor de Vlaamse dialecten.

- <http://web.inter.nl.net/hcc/L.de.Groot/school.htm> = het cicero-project van Lodewijk de Groot, docent Nederlands. Lesmateriaal.
- <http://www.smc.nl/literatuurgeschiedenis/> kleine Nederlandse Literatuurgeschiedenis. Lesmateriaal.
- www.doemaardichtmaar.nl = dichtwedstrijd voor scholieren. Lesplannen, voorbeelden uit voorgaande jaren. Nodigt uit tot meedoen!. Lespakket wordt op aanvraag toege-stuurd.
- Het oog van de dichter, de workshop poëzieschrijven op Internet <http://www.xs4all.nl/~schryven/workshop/index.html>

Uitgeverijen van leermethodes gaan Internet steeds intensiever inzetten als aanvulling op de studieboeken. Een voorbeeld van zo'n aanvulling bij de literatuurmethode "Eldorado": Eldorado - <http://www.eldorado-online.nl/eldorado/home.asp>

- Een snelle opmars maken de "communities". Dat zijn kringen van gelijkgestemden die Internet gebruiken als plaats om ideeën, materialen en projecten te delen. Ook voor talendocenten zijn er dergelijke groepen. De grotere digitale scholen bieden toegang: www.digischool.nl of www.svm.nl. Zoek binnen de digitale school naar je "vaklokaal" of naar de "docentenkamer" en sluit je aan!

4 Internet als plaats waar onderwijs is!

Er zijn plaatsen op Internet waar kant-en-klaar onderwijs is. Je kunt leerlingen naar zo'n plaats sturen en ze kunnen direct aan de slag. Internetplaatsen die ingericht worden met het oog op het bieden van informatie, het verstrekken van praktische opdrachten en het geven van handreikingen bij het uitwerken van de taken, raken bekend als ELO's, waar-bij ELO staat voor Elektronische Leer Omgeving. Bijvoorbeeld de Internetspagina waar oudere literatuur on line beschikbaar is met een interactieve woordenlijst. Klik op het Oudnederlandse woord en de 'vertaling' komt in een apart schermje in beeld. De kracht van digitaal leren komt pas goed tot z'n recht als tekst gecombineerd wordt met beeld en geluid. De technologie biedt de mogelijkheden om de leeromgeving voor leerlingen te ver-rijken met krachtige stimuli: beeld, geluid, animaties, simulaties en interactie. Rijke, krachtige leeromgevingen bieden een enorme uitdaging aan de leerlingen.

- De wet van de remmende voorsprong geldt een beetje voor:
<http://www.dds.nl/~ljcoster/> Hier kun je klassieke Nederlandse literatuur on line lezen, inclusief woordenlijst Middelnederlands (bv. De Beatrijs). Het wordt tijd dat er geluidsfragmenten en multimedia aan deze pagina toegevoegd gaan worden. Ondanks de enorme kwaliteit van het materiaal blijft het toch een elektronisch boek..
- Opmerkelijk is de pagina www.bunkerslaap.nl waar verhaalfragmenten en gedichten de lezer inzicht geven in een jeugd kort na de 2^e wereldoorlog. De auteur beschrijft zijn relatie met zijn vader, die 'fout' is geweest. De tekstfragmenten worden afgewisseld met foto's, commentaren en verwerkingsopdrachten voor leerlingen.
- Een beperkt, maar goed experiment is: www.schrijversnet.nl/odyssee = op reis met the-

ma's uit de odyssee. Opdrachten en fragmenten rond de thema's Zwerven, Liefde, Reizen etc. Om mee te doen moet een leerling zich aanmelden en een wachtwoord opgeven. Bij de thema's zijn tekstfragmenten uit Nederlandse literatuur en literatuur van de Moderne Vreemde Talen bijeengezet. Thema's worden ook geïllustreerd met bijvoorbeeld gedichten en teksten uit de popmuziek.

- Echt interactief is: <http://dichterinherweb.kennisnet.nl>. On line lezen, laten voorlezen en uitgebreid analyseren van gedichten. Vergelijken van verschillende versies van eenzelfde gedicht. Biografie, documentatie. Zeer degelijk opgezet. Let wel: op deze pagina wordt gebruik gemaakt van de modernste Internettechnieken. De computer moet uitgerust zijn met een geluidskaart en met additieve programma's zoals "Flash" om dit project te kunnen ervaren.

5 Uitdaging

Literaire informatie is er dus in overvloed op het Internet. Maar informatie is nog geen onderwijs. De uitdaging voor talen- en literatuurdocenten is om goede lesplannen te creëren bij de webpagina's. Het internationale initiatief Webquest kan een inspiratiebron zijn, met goede voorbeelden en vaste uitgangspunten voor de didactisering van het Internet. Dan rest mij als laatste alleen nog de vraag: Wie schrijft de eerste Nederlandse webquest?

Noten

1 Internetadressen zijn sterk aan veranderingen onderhevig. In de meeste gevallen krijgt u, bij bezoek aan het oude adres een mededeling over de verplaatsing te zien, meestal met een verwijzing naar het nieuwe adres. Het komt helaas ook wel voor dat interessante Internetsites verdwijnen zonder een spoor achter te laten. Daarom zijn alle vermelde Internetadressen enigszins onder voorbehoud.

Bijlage 1

Jules Verne, toelichting voor de docent

'Het Heelal' is een APS-project rond het thema Krachtige Leeromgevingen. Het concept Krachtig Leren houdt in dat leerlingen in het onderwijs uitgenodigd (uitgedaagd) worden om van hun intelligentie méér in te zetten dan alleen het cognitieve of het verbale gedeelte.

In 'Het Heelal' wordt de leerlingen een grote diversiteit aan opdrachten en werkvormen aangeboden. De producten van de opdrachten bestaan uit veel méér dan schriftelijke verslagen. Het is voor leerlingen ook mogelijk om opdrachten af te sluiten met een presentatie voor groepen medeleerlingen, of met het toevoegen van een webpagina aan de website van 'Het Heelal'. Bij het schrijven van zo'n website kunnen middelen ingezet worden waarbij animaties en simulaties geconstrueerd kunnen worden.

De opdrachten in "Heelal" hebben een vast stramien, gericht op samenwerking tussen leerlingen en samenhang met andere vakken.

Het onderliggende lesplan past in het deelproject "Maan". De maan kun je bestuderen als wetenschapper, als ruimtevaarder, als bioloog etc. In dit lesplan wordt de maan gekozen vanuit het perspectief van "de Kunstenaar". De maan is een hemellichaam dat door de eeuwen heen ook de fantasie van mensen heeft geprikkeld: Is daar leven? Hoe is de sfeer daar? Kun je er komen? Kun je ook weer terug?

Nu weten wij veel meer. Voor ons zijn veel vragen beantwoord die voor de eerste SF-schrijvers nog bron voor speculaties waren. Kijk eens in het atelier van Jules Verne. Je ziet een man in de 19^e eeuw broeden op een boek. Fantasie, hersenspinsels! Maar toch geen larie. Goede SF is juist op die punten boeiend waar je denkt: 'het zou toch kunnen....' Hield Jules Verne zich ook met die vraag bezig?

APS-Project: HET HEELAL Digitale Leeromgevingen		
Deelproject: Maan	Perspectief: De Kunstenaar	Vakken Frans, CKV Nederlands,
Titel:	<i>Een geïllustreerde presentatie over het leven van Jules Verne in relatie tot het boek "Reis naar de maan".</i>	
Waarom?	De in 1828 in Nantes (Frankrijk) geboren schrijver Jules Verne verwierf in de 19 ^e eeuw faam met SF-achtige reisverhalen. Binnen het 'Heelal-project' is plaats voor het boek "Reis naar de maan." Op de eerste plaats lees je dit boek. Vervolgens onderzoek je de biografie van Jules Verne. De vergelijking van biografie en boek leidt tot een geïllustreerde presentatie. Onderzoek hoe Jules Verne zich voor dit boek heeft laten inspireren, had Verne een gerichte bedoeling met dit verhaal, was er een aanleiding	

	voor het schrijven van dit boek? In hoeverre komen locaties en personages overeen met plaatsen en personen uit de kennissenkring van Verne?
Alleen of samen?	Deze opdracht is zeer geschikt om in tweetallen uit te werken. De ene leerling neemt dan vooral het leven van Jules Verne tot uitgangspunt en kijkt van daaruit naar het boek. De ander kan bij uitstek dit boek tot uitgangspunt nemen en van daaruit kijken naar het leven van de auteur. Kennis van beide wordt samengevoegd in de presentatie.
Hoe?	Voor dit onderdeel is het belangrijk om gebruik te maken van wat anderen al over Jules Verne en zijn boeken uitgezocht hebben. Ga dus op zoek naar biografieën, recensies, analyses etc. Gebruik zo veel mogelijk beeldmateriaal: foto's, illustraties over Jules Verne, illustraties uit het boek etc. Kijk naar de plaatsen waar Verne in de loop van zijn leven gewoond heeft, waar hij zijn vrienden en kennissen ontmoette. Onderzoek of daar bijzondere dingen aan de hand waren, die aanleiding geweest kunnen zijn voor het boek "Reis naar de maan". Werk vanuit de situatie waar het verhaal start: de Cotton Club in Londen. Van daaruit volg je de plaatsen, de gebeurtenissen, de personages. Die vergelijk je met gegevens uit het leven van Jules Verne. Van je onderzoek houd je (samen) een werkverslag bij, met taakverdeling, voortgangsrapportage, evaluatie.
Tijd?	Het lezen van het boek (in Nederlandse vertaling). De boeken zijn online ook te lezen in het Engels & Frans. Naar keuze in geïllustreerde of kale tekstversie. Het zoeken en lezen van biografische informatie. Het verwerken van conclusies, het bouwen van de presentatie.
Bronnen	• In elk geval heb je een editie nodig van het boek "Reis naar de maan" van Jules Verne. De editie uit de reeks "Blauwe Banden" van Elseviers is aan te bevelen. (Dit is een editie met afdrukken van de oorspronkelijke illustraties (kopergravures)) • Een goede startpagina over dit onderwerp is de pagina van het Nederlands Jules Verne Genootschap; www.phys.uu.nl/~gdevries/verne/verne.html • Internationaal zoeken is beslist noodzakelijk: in vrijwel elk werelddeel bestaat er een Jules Verne Society. • www.jules-verne.com heeft een mooie website met veel beeld en geluid. Het is echter een commerciële website. • Er is ook een hulpdocument met een grote verzameling internetsites rondom de persoon Jules Verne. • Voor het boek "Reis naar de maan" zijn verschillende edities beschikbaar, onder andere online edities in het Frans of Engels.

Hulp	• Een startpunt voor biografische informatie over Jules Verne is de Encyclopedie van wereldliteratuur. • Binnen het project Heelal bestaan andere opdrachten rond Jules Verne. Je kunt voor hulp contact leggen met andere groepen die voor een Jules Verne opdracht gekozen hebben. • Voor het werken op Internet kun je gebruik maken van geavanceerde zoekmachines, die je helpen bij het systematisch zoeken. • Bij het lezen van on line edities kunnen vertaalprogramma's van dienst zijn. Deze vind je onder andere op www.babylon.com • Voor de toepassing van Frontpage en PowerPoint kun je een hand-leiding vinden in de helpdesk.
Materialen	• Het boek "Reis naar de maan" van Jules Verne
Eindproduct	• Het eindproduct is een beeldpresentatie, met geschreven toelich-ting op de beelden. Dit kan gemaakt worden in een html-omge-ving (Bijvoorbeeld: FrontPage) of als diavoorstelling in Powerpoint. • Tip: Gebruik naast illustraties uit het leven van Verne ook illustra-ties uit het oorspronkelijke verhaal. Het eindproduct is geschikt om: • In een presentatie van 15 minuten aan de klas duidelijk te maken wat de relatie is tussen het leven van Verne en dit boek. • Als webpagina op de heelal-site geplaatst te worden. Andere leer-lingen kunnen jouw presentatie op eigen gelegenheid bekijken. Beoordeling: • Bij presentatie in de klas zullen de docent en de medeleerlingen een beoordelingsformulier invullen. • Bij presentatie via een webpagina, zal er een reactieformulier op de pagina geplaatst worden, waarop gebruikers reageren. De docent verzamelt na een week de reacties. • Bij de presentatie moet ook het werkverslag ter inzage beschikbaar zijn.